

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-11-14

Ärendenummer SMF-2025-01800

Handläggare

Sara Olsson

Telefon: 031-368 29 02

E-post: sara.olsson@stadsmiljo.goteborg.se

Hemställan till kommunfullmäktige om ändring i reglementen för stadsmiljönämnden och stadsbyggnadsnämnden gällande föreskrifter för naturreservat

Förslag till beslut

Stadsmiljönämnden hemställer kommunfullmäktige att besluta om ändring i Reglemente för Göteborgs Stads stadsmiljönämnd så att kapitel 2 ändras med avseende på beslut om föreskrifter för naturreservat i enlighet med vad som framgår under rubriken ”Förslag till ändring i reglementen” i stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Kommunen kan med stöd av miljöbalken (1998:808) inrätta naturreservat i mark- eller vattenområden i syfte att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, bevara biologisk mångfald eller tillgodose friluftslivets behov. I ett beslut om att bilda naturreservat ska också anges vilka föreskrifter som ska gälla i reservatsområdet.

I dagsläget ligger beslutanderätten gällande naturreservat både på stadsbyggnadsnämnden och stadsmiljönämnden. Stadsbyggnadsnämnden beslutar om inrättandet av naturreservat samt deras syfte. Stadsmiljönämnden beslutar om föreskrifterna för naturreservat. Stadsmiljöförvaltningen föreslår att beslutanderätten flyttas så att stadsbyggnadsnämnden har helhetsansvaret för besluten om inrättande, syfte och förordningar för naturreservat. Detta kräver en ändring i både stadsmiljönämndens och stadsbyggnadsnämndens reglemente.

Nuvarande uppdelning av ansvar strider mot bestämmelserna i miljöbalken.

Uppdelningen i ett beslut om bildande respektive ett beslut om vilka föreskrifter som ska gälla skapar otydlighet i en eventuell reservatsbildning.

Ansvar för att ta fram och besluta om föreskrifter för naturreservat bör betraktas som ingående i den samordnade fysiska planering, strategiska stadsplanering och kommunala reglering av bebyggelse, mark och vatten som hör till stadsbyggnadsnämndens uppdrag.

Stadsmiljöförvaltningen bedömer att den föreslagna ändringen kommer att leda till tydligare ansvarsfördelning och ökad transparens, minskad administration och högre samstämmighet mellan syften bakom reservatsbildningar och föreskrifter för naturreservat.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förändringen kommer på sikt leda till att behovet av samordning kring ärenden om naturreservat minskar. Detta leder till minskad administration för stadsmiljöförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsbyggnadsnämnden beslutar om frågor som rör den strategiska och långsiktiga planeringen av staden samt reglering av bebyggelse, mark och vatten.

Stadsbyggnadsförvaltningen har därför större kunskap och kompetens avseende relationen mellan syfte för inrättande av naturreservat och föreskrifter för dem. Om Göteborgs Stad får en samlad hantering av inrättandet av naturreservat leder det till att kopplingen mellan syften och föreskrifter för naturreservat stärks. Detta ger positiva konsekvenser för bevarandet av biologisk mångfald samt vården och bevarandet av värdefulla naturmiljöer.

Bedömning ur social dimension

Naturreservat bidrar till att skapa hållbara, jämlika och tillgängliga livsmiljöer, vilket i sin tur kan leda till positiva effekter för människors hälsa. Om Göteborgs Stad har en samlad hantering av inrättandet av naturreservat är det troligare att föreskrifterna möter upp syftet med inrättandet av naturreservat. Detta gäller även för syften kopplade till friluftslivets behov och tillgängliga livsmiljöer.

Det delade ansvaret för upprättande av naturreservat på två olika nämnder kan minska förståelsen för beslutsprocessen i kommunen. Därmed minskar också kommunmedlemmarnas möjligheter till insyn och utövande av demokratiska rättigheter. En beslutsprocess som inte följer det i lagstiftningen föreskrivna upplägget kan försvåra för den som vill driva opinion eller överklaga ett beslut. På sikt kan detta leda till att tilltron till kommunen samt till samhället i stort minskar. Omvänt kan en samlad hantering väntas öka kommunmedlemmarnas möjligheter till förståelse för och delaktighet i besluten.

Bilagor

1. Reglemente för Göteborgs Stads stadsmiljönämnd
1. Reglemente för Göteborgs Stads stadsbyggnadsnämnd

Beskrivning av ärendet

Kommunen kan inrätta naturreservat. I ett beslut om att bilda naturreservat ska kommunen ange vilka föreskrifter som ska gälla i reservatsområde.

Ansvar för att besluta om inrättande av naturreservat är uppdelat på stadsbyggnadsnämnden respektive stadsmiljönämnden. Stadsbyggnadsnämnden fattar beslut om att inrätta ett naturreservat, inklusive reservatets avgränsning och syftet med reservatsbildningen. Efter att stadsbyggnadsnämnden fattat beslut om inrättande av naturreservat fattar stadsmiljönämnden beslut om vilka föreskrifter som ska gälla för reservatet.

Föreskrifterna för ett naturreservat ska svara mot reservatets syfte. Beslutet om att inrätta ett naturreservat och beslutet om föreskrifter för reservatet bör betraktas som en helhet. Den befintliga uppdelningen av beslutandeprocessen i Göteborgs Stad medför en risk för att de föreskrifter som beslutas för ett naturreservat inte tillfullo speglar reservatets syfte.

Stadsmiljöförvaltningen föreslår att beslutanderätten flyttas så att stadsbyggnadsnämnden har helhetsansvaret för naturreservat. Detta skulle kräva en ändring i stadsmiljönämndens och stadsbyggnadsnämndens reglementen.

Historik

Tidigare byggnadsnämnden hade beslutanderätt i fråga om inrättande av naturreservat. I samband med etablerandet av den nya organisationen för stadsutveckling, vilken trädde i kraft den 2 januari 2023, flyttades hela ansvaret för beslut om inrättande av och föreskrifter för naturreservat från tidigare byggnadsnämnden till stadsmiljönämnden. I 2023 års budget gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att revidera stadsmiljönämndens och stadsbyggnadsnämndens reglementen i syfte att flytta ansvaret för inrättande av naturreservat från stadsmiljönämnden till stadsbyggnadsnämnden. Efter beslut i kommunfullmäktige (2023-02-23 § 27) flyttades ansvaret för inrättande av naturreservat över till stadsbyggnadsnämnden, medan ansvar för inrättande av föreskrifter låg kvar hos stadsmiljönämnden.

Frågan om ansvarsfördelning avseende beslut om inrättande av och föreskrifter för naturreservat blev åter aktuell i samband med att stadsbyggnadsnämnden fattade beslut om bildande av naturreservat i Lärjeåns dalgång. Detta var det första nämndbeslutet gällande inrättande av nytt naturreservat sedan omorganisationen för stadsutveckling. Stadsmiljöförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen inledde en dialog om beslutanderätt gällande naturreservat. Förvaltningarna kom gemensamt fram till att ansvaret för beslut om föreskrifter bör läggas på stadsbyggnadsnämnden. Vidare föreslog stadsledningskontoret att de båda förvaltningarna skulle ta fram ett gemensamt underlag, och att respektive nämnder skulle föreslås fatta likalydande beslut om hemställan till kommunfullmäktige att ändra i de båda nämndernas reglemente.

Miljöbalken

Nuvarande uppdelning av ansvar och beslutsprocess ligger inte i linje med regleringarna i miljöbalken. Miljöbalkens (1998:808) 7 kap. 5 § lyder:

I ett beslut om att bilda naturreservat skall skälen för beslutet anges. I beslutet skall också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet [...].

Nämnda inskränkningar regleras genom föreskrifter för naturreservat. Beslut om föreskrifter ska med andra ord ingå i beslutet om att inrätta ett naturreservat. Av detta följer att ansvaret för delar i beslutet inte kan vara uppdelat på två olika nämnder.

Nämndernas uppdrag

I stadsbyggnadsnämndens reglemente (2 kap. 1 §) står det att stadsbyggnadsnämnden har ansvar för strategisk stadsplanering och reglering av bebyggelse, mark och vatten. Stadsmiljönämnden har inte något ansvar för reglering av bebyggelse, mark och vatten enligt sitt reglemente. Stadsmiljöförvaltningen föreslår därför att stadsbyggnadsnämnden ska ha ett helhetsansvar för inrättandet av och föreskrifterna för naturreservat.

Ansvarsfördelning

Stadsbyggnadsnämnden har en prioriteringslista för skydd av natur, kultur och friluftsliv. Vid betydande förändringar fattar stadsbyggnadsnämnden beslut om revidering av listan. Genom en sammanvägd bedömning mot bakgrund av prioriteringslistan och andra relevanta faktorer beslutar stadsbyggnadsnämnden också om vilka områden som ska prioriteras i arbetet med reservatsbildning. Vidare ansvarar stadsbyggnadsnämnden för beslut om bildande av naturreservat. I sådana beslut ingår beslut om geografisk avgränsning samt skötselplan för naturreservatets långsiktiga skötsel.

Stadsmiljönämnden beslutar om föreskrifter för naturreservat. Nämnden ansvarar också för att förvalta och utveckla reservaten, och ska därmed se till så att värden bevaras och utvecklas. Detta innefattar gallring, skötsel och underhåll av träd, broar och leder samt anläggning och restaurering av våtmarker. Därtill kommer översyn av åtgärder så att skötselplanen följs.

Vid en revidering av reglementena kommer nämndernas roller bli tydligare. Stadsbyggnadsnämnden tar då besluten om bildandet, syftet och förordningarna för naturreservat och stadsmiljönämnden förvaltar och sköter naturreservaten utifrån skötselplanerna.

Förslag till ändring i reglementen

Stadsmiljöförvaltningen föreslår att stadsmiljönämnden hemställer till kommunfullmäktige att besluta om ändring i stadsmiljönämndens reglementen enligt följande:

Kapitel 2 § 30 ”Nämnden ska fullgöra kommunens uppgifter om att ta fram samt besluta om föreskrifter för naturreservat enligt miljöbalken (1998:808).” i *Reglemente för Göteborgs Stads stadsmiljönämnd* stryks.

Stadsbyggnadsförvaltningen kommer att föreslå stadsbyggnadsnämnden att hemställa till kommunfullmäktige att besluta om ändring i stadsbyggnadsnämndens reglementen enligt följande:

Kapitel 2 i *Reglemente för Göteborgs Stads stadsbyggnadsnämnd* läggs § 17 till med följande lydelse: ”Nämnden ska fullgöra kommunens uppgifter om att ta fram samt besluta om föreskrifter för naturreservat, naturminnen, biotopskyddsområden, och kulturresevat enligt 7 kap miljöbalken (1998:808).“

Omvärldsbevakning

Stockholm, Malmö och Uppsala kommuner har ålagt sina respektive motsvarigheter till stadsbyggnadsnämnden ansvaret för både inrättande av och föreskrifter för naturreservat.

Förvaltningens bedömning

Stadsmiljöförvaltningen föreslår stadsmiljönämnden att besluta om hemställan till kommunfullmäktige om ändring i stadsmiljönämndens och stadsbyggnadsnämndens reglementen så att stadsbyggnadsnämnden ansvarar för beslut om föreskrifter för naturreservat.

Stadsmiljöförvaltningens anser att en ändring av stadsbyggnadsnämndens och stadsmiljönämndens respektive reglementen kommer att leda till en tydligare ansvarsfördelning, minskad administration och bättre möjligheter att uppnå de syften som ligger till grund för bildandet av naturreservat.

Gunilla Åkerström

Avdelningschef Utemiljöer och stadsliv

Anders Ramsby

Förvaltningsdirektör